

Wojciech Hanus

**Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego
w Tomaszowie Lubelskim
w latach 1944-1956**

Streszczenie Pracy

Celem niniejszej pracy było przedstawienie historii tomaszowskiego PUBP ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień i czynników procesowych towarzyszących w latach 1944-1956 zmianom strukturalnym tegoż urzędu.

Pracy nadano układ problemowo-chronologiczny. Dzieli się na siedem rozdziałów. W rozdziale I scharakteryzowano powiat i miasto Tomaszów z chwilą zajęcia go krótkotrwale we wrześniu 1939 r. przez oddziały Armii Czerwonej, a następnie po zmianie ustaleń paktu Ribbentrop – Mołotow na mocy układu sowiecko – niemieckiego o „*Przyjaźni i granicy*” przez oddziały niemieckiej. W rozdziale ukazano zatem po krótko przemiany zachodzące w mieście i powiecie tomaszowskim, udział władz okupacyjnych w polityce represyjnej wymierzonej wobec mieszkańców, a także działalność polskich organizacji konspiracyjnych.

Rozdział II poświęcony jest tworzeniu się tomaszowskiego PUBP i pierwszym miesiącom jego funkcjonowania. W dwóch jego wyodrębnionych podrozdziałach czytelnik znajdzie informacje nt. struktury organizacyjno – kadrowej PUBP w Tomaszowie w latach 1944-1956 ze szczególnym uwzględnieniem zachodzących tam przemian.

W rozdziale III podjęto próbę przedstawienia środowiska socjalnego funkcjonariuszy PUBP. Po krótko opisano m. in. ich wykształcenie, pochodzenie, wiek czy wyznanie. Czytelnik w rozdziale otrzymuje także opis wykroczeń i demoralizacji funkcjonariuszy tomaszowskiego PUBP ze szczególnym uwzględnieniem ich dyscypliny, stanu moralnego i stosowania niedozwolonych metod śledczych.

W rozdziale IV autor podjął próbę ukazania pracy pod przykrywką sieci agenturalnej i jej udział w działaniach operacyjnych prowadzonych przez PUBP.

Najbardziej obszerne Rozdziały V i VI poświęcono zwalczaniu podziemia niepodległościowego, zaś rozdział VII kierunkom działań operacyjnych PUBP ze szczególnym uwzględnieniem rozpracowania Stronnictwa Narodowego, Kościoła Katolickiego i innych wyznań, zabezpieczenia kontrwywiadowczego oraz opisano zakres kontroli sfery gospodarczej w tym środowiska wiejskiego oraz wrogą propagandę.